

Τιμολογιακές Πρακτικές Επιχειρήσεων υπό το Άρθρο 102 ΣΛΕΕ

Βικτωρία Μερτικοπούλου, LL.M., Δ.Ν.
Εισηγήτρια - Μέλος Επιτροπής Ανταγωνισμού
e-mail: vmertikopoulou@epant.gr

*Οι απόψεις που εκτίθενται στην παρούσα είναι προσωπικές και δεν δεσμεύουν την Επιτροπή
Ανταγωνισμού*

Άρθρο 102 ΣΛΕΕ κ στόχοι του δικαίου του ανταγωνισμού

2

Άρθρο 102 (πρώην άρθρο 82 της ΣΕΚ)

Είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά και απαγορεύεται, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της εσωτερικής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της.

Η κατάχρηση αυτή δύναται να συνίσταται ιδίως:

- α) στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη δικαίων τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής,
- β) στον περιορισμό της παραγωγής, της διαθέσεως ή της τεχνολογικής αναπτύξεως επί ζημιά των καταναλωτών,
- γ) στην εφαρμογή ανίσων όρων επί ισοδυνάμων παροχών έναντι των εμπορικώς συναλλασσομένων, με αποτέλεσμα να περιέρχονται αυτοί σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό,
- δ) στην εξάρτηση της συνάψεως συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσομένων, προσθέτων παροχών που εκ φύσεως ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών.

Καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης

Άρθρο 102 ΣυνθΛΕΕ
(πρώην άρθρο 82 ΣυνθΕΚ)

Είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά και απαγορεύεται, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της εσωτερικής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της.

Η κατάχρηση αυτή δύναται να συνίσταται ιδίως:

α) στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη δικαίων τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής [...]

γ) στην εφαρμογή ανίσων όρων επί ισοδυνάμων παροχών έναντι των εμπορικώς συναλλασσομένων, με αποτέλεσμα να περιέρχονται αυτοί σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό [...]

Άρθρο 2 ν. 3959/2011
(πρώην άρθρο 2 ν. 703/1977)

1. Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης στο σύνολο ή μέρος της αγοράς της Ελληνικής Επικράτειας.

2. Η καταχρηστική αυτή εκμετάλλευση μπορεί να συνίσταται ιδίως:

α) στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη εύλογων τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής [...]

γ) στην εφαρμογή στο εμπόριο άνισων όρων για ισοδύναμες παροχές, ιδίως στην αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης, αγοράς ή άλλης συναλλαγής, με αποτέλεσμα να περιέρχονται ορισμένες επιχειρήσεις σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό [...]

Ιδιαίτερη ευθύνη δεσπόζουσας επιχείρησης να μη νοθεύει το ανταγωνιστικό περιβάλλον

- Ιδιαίτερη ευθύνη επιχείρησης με δεσπόζουσα θέση σε δεδομένη αγορά **να μη θίγει με τη συμπεριφορά της την άσκηση πραγματικού και ανόθευτου ανταγωνισμού.**
- Στις περιπτώσεις ΔΘ ο ανταγωνισμός στην αγορά είναι αισθητά μειωμένος, σε βαθμό που να μην μπορεί να ασκήσει την περιοριστική – εξισορροπητική του επίδραση επί της δεσπόζουσας επιχείρησης.
- Οι δεσπόζουσες επιχειρήσεις έχουν την υποχρέωση να μην υιοθετούν συγκεκριμένες συμπεριφορές που **δεν θα ήταν επικριτέες αν είχαν πραγματοποιηθεί από επιχειρήσεις που δεν κατέχουν δεσπόζουσα θέση**, αλλά να λειτουργούν με βάση τον **αξιοκρατικό ανταγωνισμό (*competition on the merits*)**.
- Στόχος της *επέμβασης* του δικαίου του ανταγωνισμού είναι η παροχή της ευκαιρίας στους ανταγωνιστές να λειτουργήσουν **επί ίσοις όροις σε σχέση με τη δεσπόζουσα επιχείρηση.**
- Σε αυτό το πλαίσιο:
 - Οι μη εύλογες τιμές που χρεώνει μια δεσπόζουσα επιχείρηση παραβιάζουν άμεσα τον καταναλωτή
 - Δεν αντιστοιχούν κατ' ανάγκη στην ανώτερη αξία των προϊόντων της δ. επιχείρησης
 - Εντάσσονται συχνά στο πλαίσιο της αναποτελεσματικής λειτουργίας της, ή της αποφέρουν αδικαιολόγητα υψηλά κέρδη

Άρθρο 102 ΣΛΕΕ κ στόχοι του δικαίου του ανταγωνισμού

5

- ❑ Βάσει της Συνθήκης της Λισαβόνας η ουσία του άρθρου 3 παρ. 1 στοιχείο ζ' ΣυνθΕΚ (η διατήρηση ενός καθεστώτος που εξασφαλίζει ανόθευτο ανταγωνισμό), μεταφέρεται στο «Πρωτόκολλο σχετικά με την Εσωτερική αγορά και τον ανταγωνισμό» (Πρωτόκολλο αριθ. 27, 2007/C 306/01 (156)):

«Τα υψηλά συμβαλλόμενα μέρη, θεωρώντας ότι η εσωτερική αγορά, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, περιλαμβάνει σύστημα που εξασφαλίζει ότι δεν στρεβλώνεται ο ανταγωνισμός, συμφώνησαν ότι: Για τον σκοπό αυτό, η Ένωση λαμβάνει μέτρα βάσει των διατάξεων των Συνθηκών, εφόσον συντρέχει περίπτωση, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 308 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- ❑ Προοίμιο της Ενοποιημένης απόδοσης της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης: *«Recognizing that the removal of existing obstacles calls for concerted action in order to guarantee steady expansion, balanced trade and fair competition».*
- ❑ Κανονισμός (ΕΚ) 1/2003, Προοίμιο σκ. 9: *«Τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης επιδιώκουν την προστασία του ανταγωνισμού στην αγορά».*

Άρθρο 102 ΣΛΕΕ κ στόχοι του δικαίου του ανταγωνισμού

6

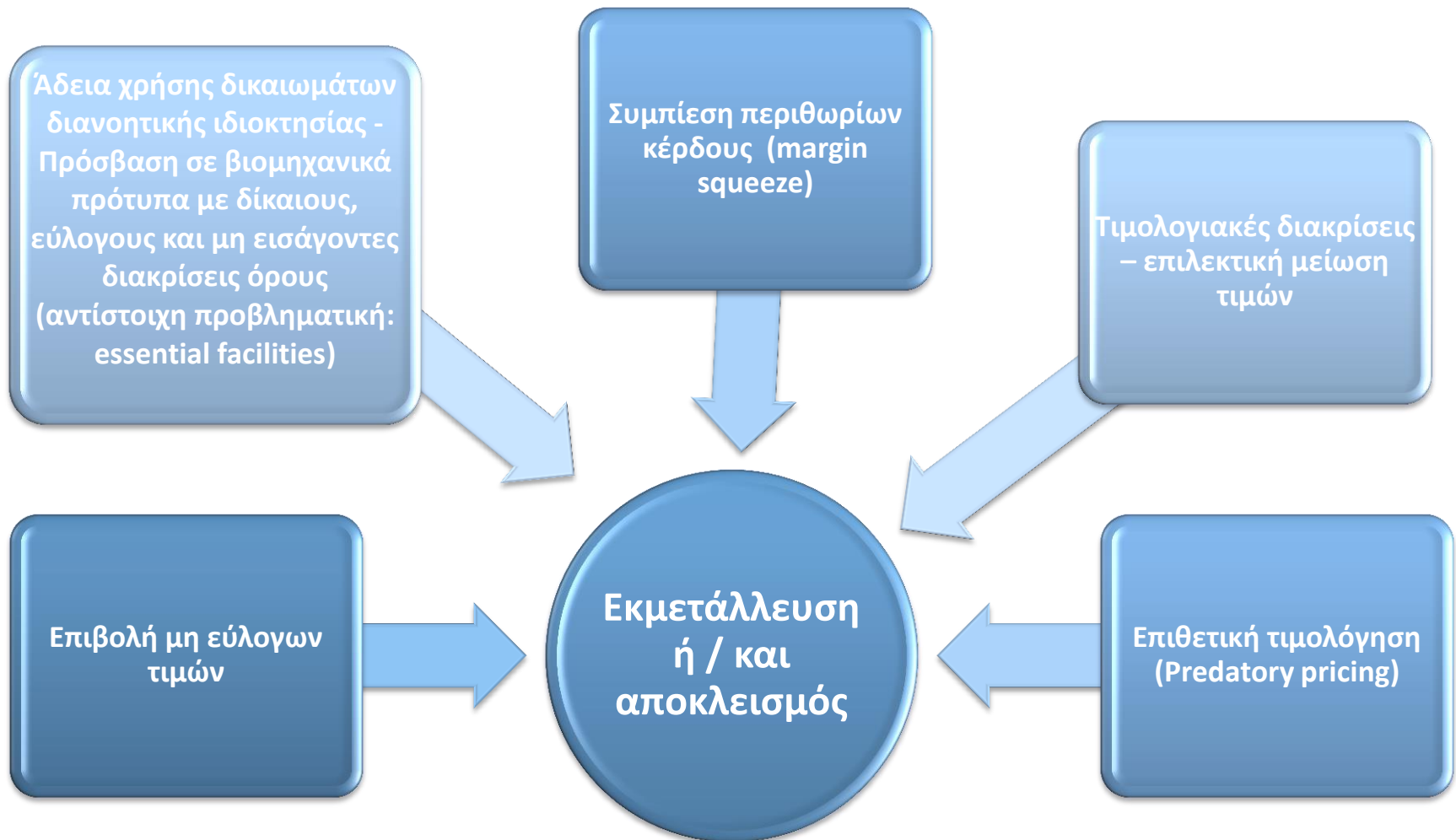
- ❑ Στο δε άρθρο 3 (πρώην άρθρο 2 ΣΕΕ), παρ. 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως τροποποιήθηκε, ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι: «Η Ένωση εγκαθιδρύει εσωτερική αγορά. Εργάζεται για την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης με γνώμονα την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών, την άκρως ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος. Προάγει την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο».
- ❑ Βλ. επίσης αποφάσεις ΔικΕΕ Telia Sonera (ό.π.) και T-Mobile (ΔΕΚ της 04.06.2009, C-8/08): «[...]το άρθρο 82 ΕΚ δεν αφορά μόνον τις πρακτικές που δύνανται να προκαλέσουν άμεση ζημία στους καταναλωτές, αλλά επίσης αυτές **που τους προκαλούν ζημία επηρεάζοντας αρνητικά μια κατάσταση αποτελεσματικού ανταγωνισμού**, όπως αναφέρεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', ΕΚ» [Απόφαση ΔΕΚ της 15.03.2007, British Airways plc κατά Επιτροπής, C-95/04 P]

α) Παρεμποδιστικές είναι οι πρακτικές που δημιουργούν εμπόδια εισόδου στην αγορά και αποκλείουν τους ανταγωνιστές ή εμποδίζουν την ανάπτυξή τους

β) Εκμεταλλευτικές είναι οι πρακτικές που προκύπτουν από την εκμετάλλευση από τη δεσπόζουσα επιχείρηση της ισχύος της στην αγορά στο πλαίσιο εμπορικών συναλλαγών, λ.χ. μέσω της επιβολής υπερβολικών τιμών ή μη εύλογων όρων συναλλαγής, εις βάρος των καταναλωτών, των πελατών ή των προμηθευτών της.

caveat: Οι ΕΑΑ δεν εμποδίζουν την ανταμοιβή της εταιρίας όταν αυτή προέρχεται από καλύτερη απόδοση σε όρους ποιότητας, τιμών, καινοτομίας.

Τιμολογιακές καταχρήσεις

Τιμολογιακές καταχρήσεις

Υφιστάμενες συνθήκες ανταγωνισμού που μπορεί να ευνοούν την εμφάνιση καταχρηστικών πρακτικών (χωρίς να αποτελούν προϋπόθεση για αυτές)

10

1. Αιτίες της δεσπόζουσας θέσης, ύπαρξη εκ του νόμου μονοπωλίου - Πιθανότερη η παρέμβαση στις περιπτώσεις όπου ο ανταγωνισμός έχει περιορισθεί και δη σε αγορές με υψηλά εμπόδια εισόδου (ιδίως νομικά ή φυσικά μονοπώλια) ή υπόκειται σε ρυθμιστικά και άλλα εμπόδια / Για παράδειγμα, παραχώρηση αποκλειστικών δικαιωμάτων.

[C-209/10, Post Danmark I, σκ. 23: «Κατά πάγια επίσης νομολογία, η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση υπέχει ειδική υποχρέωση να μη θίγει, με τη συμπεριφορά της, τον αποτελεσματικό και ανόθευτο ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά. Όταν η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης αποτελεί συνέπεια πρώην νόμιμου μονοπωλίου, το γεγονός αυτό πρέπει να λαμβάνεται υπόψη» (βλ. απόφαση της 2.4.2009, C-202/07 P, France Télécom κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-2369, σκέψη 105 και εκεί νομολογία).]

1. Υψηλό μερίδιο της αγοράς και ευρεία απόσταση μεταξύ των μεριδίων αγοράς της δεσπόζουσας επιχείρησης και των ανταγωνιστών της (αναγκαίος εμπορικός εταίρος)
2. Διαρθρωτικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν την οικεία αγορά:
 - ισχυρές οικονομίες κλίμακας,
 - υψηλοί φραγμοί εισόδου,
 - δεκτικότητα στις αλλαγές των πελατών στην οικεία αγορά,
 - βαθμός στον οποίο μπορούν να καλύψουν εν γένει τις ανάγκες τους οι πελάτες στρεφόμενοι στους ανταγωνιστές της επιχείρησης,
 - εκτοπιστική δυναμική (μέγεθος απωλειών).

Ζητούμενο ο προσδιορισμός του υπερβολικού χαρακτήρα της τιμής ενός προϊόντος:

➤ Πιθανές μέθοδοι:

Α) σύγκριση μεταξύ κόστους παραγωγής και τιμής. Η μέθοδος αυτή βασίζεται στη λογική ότι θα έπρεπε να υφίσταται μία τιμή- όριο η οποία εγγυάται ένα επαρκές περιθώριο κέρδους αναφορικά με το κόστος και συνεπώς τιμές που υπερβαίνουν αυτό το όριο είναι υπερβολικές (όμως: δυσχέρεια καθορισμού του ορίου αυτού),

Β) σύγκριση μεταξύ τιμών που επιβάλλονται από τη δεσπόζουσα επιχείρηση σε διαφορετικές αγορές,

Γ) σύγκριση μεταξύ των τιμών που επιβάλλονται από την δεσπόζουσα επιχείρηση και εκείνων που επιβάλλονται από άλλες επιχειρήσεις είτε στην ίδια είτε σε άλλες αγορές,

Δ) σύγκριση του κέρδους της δεσπόζουσας επιχείρησης με το σύνηθες ανταγωνιστικό κέρδος ή τα κέρδη άλλων επιχειρήσεων.

Σε επόμενες αποφάσεις το ΔΕΚ βασίστηκε στη σύγκριση της τιμολογιακής πολιτικής μιας δεσπόζουσας επιχείρησης με τις τιμές των αντίστοιχων εταιριών που δραστηριοποιούνταν σε γειτονικές γεωγραφικές ή άλλες αγορές, και συνέκρινε τις τιμές από την ίδια δεσπόζουσα επιχείρηση α) σε διαφορετικούς πελάτες και β) διαχρονικά.

Βλ. αποφάσεις ΔΕΚ στην υπόθεση *Corinne Bodson κατά Pompes funebres des regions liberees* 30/87, υποθέσεις *F. Lucazeau κατά Συγγραφέων, Συνθετών και Συνθετών Μουσικής (SACEM)* 110/1988, 241/1988 & 242/1988, υπόθεση *Deutsche Grammophon v. Metro SB*, 78/1970, *British Leyland Public Limited Company v. Commission*, 226/984 και *General Motors v. Commission*, 26/75)

Ενωσιακή νομολογία

- ❑ Απόφαση ΔΕΚ της 16.07.2009, Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland GmbH κατά Επιτροπής κ.ά., υπόθ. C-385/07 P, 2009/C 220/03
- ❑ COMP/A.36.568/D3 – Scandlines Sverige AB v. Port of Helsingborg (απόφαση της Ευρ. Επιτροπής της 23.7.2004)
- ❑ 2001/892/ΕΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 2001 - COMP/C-1/36.915, Deutsche Post, παρ. 166 επ.
- ❑ Απόφαση της Επιτροπής της 20.4.2001 επί της υπόθεσης COMP/D3/34493, DSD
- ❑ Απόφ. ΔΕΚ της 17.05.2001, TNT Traco SpA κατά Poste Italiane SpA κ.λπ., υπόθ. C-340/99, Συλλ. I-04109, σκ. 46
- ❑ Απόφ. ΔΕΚ της 17.07.1997, C-242/95, GT-Link A/S κατά De Danske Statsbaner (DSB), Συλλ. I-4449, σκ. 33
- ❑ Απόφ. ΔΕΚ της 13.07.1989, LUCAZEAU και λοιποί κατά SACEM, συνεκδ. υποθ. 110/88, 241/88 και 242/88, Συλλ. 2811, σκ. 21 επ., ιδίως 25
- ❑ Απόφ. ΔΕΚ της 13.07.1989, Εισαγγελική Αρχή κατά Tournier, Υπόθ. 395/87, σ. 2521.
- ❑ Απόφ. ΔΕΚ της 04.05.1988, Corinne Bodson κατά SA Pompes funèbres des régions libérées, Υπόθ. 30/87, Συλλ. 1988 σ. 2479
- ❑ Απόφαση ΔΕΚ της 11.11.1986 στην υπόθεση C-226/84, British Leyland Public Limited Company κατά Επιτροπής, σκ. 25 επ., ιδίως 28
- ❑ Απόφ. ΔΕΚ της 11.04.1989, Ahmed Saeed Flugreisen και Silver Line Reisebüro GmbH κατά Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs e.V., Υπόθ. 66/86, Συλλ. 1989 σ. 803
- ❑ Απόφαση ΔΕΚ της 18.2.1971, υπόθ. 40/70, Sirena S.r.l. / Eda S.r.l. κ.ά., ό.π., σκ. 17 και διατακτικό.

1. A. Sirena S.r.l. κατά Eda S.r.l. κ.ά., απόφ. ΔΕΚ της 18.2.1971, Υπόθ. 40/70, Συλλ. 69, Ελλ. Ειδ. Έκδ. 1969-1971 σ. 681

Β. Το επίπεδο της τιμής ενός προϊόντος δεν είναι κατ' ανάγκη αρκετό για να φανερώσει την ύπαρξη καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπίζουσας θέσης. Μπορεί, ωστόσο, **αν η τιμή είναι πολύ υψηλή και αντικειμενικά αδικαιολόγητη να αποτελεί καθοριστική ένδειξη.**

Γ. Επικαλούμενη το δικαίωμά της επί του σήματος, επιχείρηση παρεμπόδιζε τις εισαγωγές προϊόντων καταγωγής από άλλα κράτη μέλη που έφεραν το ίδιο σήμα, κατά παράβαση των διατάξεων περί ανταγωνισμού (πρώην άρθρο 85 ΣυνθΕΟΚ, νυν 101 ΣΛΕΕ).

2. A. General Motors Continental NV κατά Επιτροπής, Απόφ. ΔΕΚ της 13.11.1975, Υπόθ. 26/75, Συλλ. 1975 σ. 1367, Ελλ. Ειδ. Έκδ. 1975, σ. 425

Β. «Η κατάχρηση τέτοιας θέσης μπορεί να συνίσταται, ιδίως, στην είσπραξη **υπερβολικής τιμής σε σχέση με την οικονομική αξία της παροχής**, με αποτέλεσμα να σταματά τις παράλληλες εισαγωγές, διότι καθιστά ουδέτερο το ενδεχομένως ευνοϊκότερο επίπεδο των τιμών που εφαρμόζονται σε άλλες ζώνες πωλήσεως στην Κοινότητα, ή διότι οδηγεί σε μη δίκαιους όρους συναλλαγής κατά την έννοια του άρθρου 86, δεύτερη παράγραφος, στοιχείο α».

Γ. Η υπόθεση αναφερόταν στην ανάθεση από ένα κράτος μέλος, υπό τη μορφή νόμιμης αποκλειστικότητας (νομικού μονοπωλίου), της δημοσίου δικαίου λειτουργίας που αποτελεί ο τεχνικός έλεγχος πιστότητας των οχημάτων, για να γίνουν δεκτά στην κυκλοφορία, στον κατασκευαστή ή στον εντολοδόχο του τον οποίο υποδεικνύει η δημόσια αρχή. Αυτή, σε συνδυασμό με την ελευθερία του τελευταίου να καθορίζει ελεύθερα την τιμή της παροχής του συνεπάγεται τη δημιουργία δεσπίζουσας θέσης.

Δ. Το Δικαστήριο δέχθηκε την ανάλυση της Επιτροπής σε σχέση με την υπερβολική τιμολόγηση, όμως ακύρωσε την απόφαση δεχόμενο την αντικειμενική δικαιολόγηση που προέβαλε η επιχείρηση.

3. A. Centre d'insémination de la Crespelle – Απόφ. ΔΕΚ της 5.10.1994, C-323/93, Συλλ. 1994 σ. I-5077, σκ. 25

Β. «[Υ]φίσταται καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης στην περίπτωση όπου η κατέχουσα θέση μονοπωλίου διοικητικού χαρακτήρα επιχείρηση απαιτεί για τις υπηρεσίες της τέλη δυσανάλογα προς την οικονομική αξία της παρεχομένης υπηρεσίας».

Γ. Κέντρο γονιμοποίησης ζώων, το οποίο ήλεγχε κατ' αποκλειστικότητα οριοθετημένη περιοχή, επιβάρυνε τους χρήστες με πρόσθετα έξοδα.

4. A. TNT Traco SpA κατά Poste Italiane SpA – Απόφ. ΔΕΚ της 17.5.2001, C-340/99, Συλλ. I-04109, σκ. 46

Β. Υφίσταται καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης όταν η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση απαιτεί για τις υπηρεσίες της υπερβολική αμοιβή ή αμοιβή δυσανάλογη προς την οικονομική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας. **Το ανωτέρω συμπέρασμα ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν η εν λόγω επιχείρηση λαμβάνει αμοιβή για υπηρεσίες που δεν έχει παράσχει η ίδια.**

Γ. Η υπόθεση αφορούσε στον τομέα των ταχυδρομικών υπηρεσιών. Η εθνική νομοθεσία (Ιταλία) προέβλεπε ότι η παροχή υπηρεσιών ταχείας επιδόσεως αλληλογραφίας από φορείς που δεν έχουν τη διαχείριση των καθολικών υπηρεσιών υπόκειται στην καταβολή του συνήθους ταχυδρομικού τέλους που ισχύει για τις καθολικές υπηρεσίες. Τα έσοδα από την καταβολή του εν λόγω τέλους χορηγούνταν στο φορέα στον οποίο έχει ανατεθεί κατ' αποκλειστικότητα η διαχείριση των καθολικών υπηρεσιών. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η ρύθμιση αυτή δημιουργεί κατάσταση που αναγκάζει την επιχείρηση στην οποία έχουν χορηγηθεί ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα να προβεί σε καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως.

5. A. GT-Link A/S κατά De Danske Statsbaner (DSB) – Απόφ. της 17.7.1997, C-242/95, Συλλ. I-4449, σκ. 33

B. Ως «μη δίκαιες τιμές», κατά την έννοια του άρθρου 86 (νυν 102), δεύτερο εδάφιο, στοιχείο αα, της Συνθήκης, πρέπει να νοείται η **υπερβολική τιμή, δυσανάλογη προς την οικονομική αξία της προσφερόμενης παροχής**. Δημόσια επιχείρηση, η οποία είναι κύριος εμπορικού λιμένα τον οποίο και διαχειρίζεται και η οποία κατέχει δεσπόζουσα θέση επί σημαντικού τμήματος της κοινής αγοράς δεν επιτρέπεται να εισπράττει, κατ' εφαρμογήν κανονιστικής ρυθμίσεως του κράτους μέλους στο οποίο υπάγεται, λιμενικά τέλη μη δικαίου ύψους.

Γ. Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε το ύψος των επίδικων στην απόφαση της κύριας δίκης λιμενικών τελών.

6. A. Comité des industries cinématographiques des Communautés européennes (CICCE) κατά Επιτροπής (μη δίκαιες τιμές αγοράς) - Απόφ. ΔΕΚ της 28.03.1985, Υπόθ. 298/83, Συλλ. 1985 σ. 1105

B. «[Τ]ο γεγονός της επιβολής από μια επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση **μη δίκαιων τιμών αγοράς** μπορεί να αποτελέσει καταχρηστική πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης»

«[Η] κατάχρηση αυτού του είδους εξαρτάται από τη σχέση μεταξύ τιμής και οικονομικής αξίας της παρεχόμενης υπηρεσίας»

Γ. Σημείο αναφοράς της αξίας των ταινιών για την εκτίμηση του ευλόγου των δικαιωμάτων μεταδόσεως ταινιών.

Δ. Το Δικαστήριο επικύρωσε την απόφαση της Επιτροπής να μη δώσει συνέχεια στην καταγγελία για υπερβολική τιμολόγηση.

Προκειμένου περί δικαιωμάτων μεταδόσεως ταινιών, ήταν αδύνατο, λόγω της ποικιλίας των κριτηρίων που μπορούσαν να ισχύουν για την εκτίμηση της αξίας των εν λόγω ταινιών, να επιλεγεί παράμετρος που να ισχύει για όλες τις περιπτώσεις. Συνεπώς, η κατάχρηση θα έπρεπε να είχε αποδειχθεί και διαπιστωθεί σε σχέση με ορισμένες ταινίες και όχι, όπως το υποστήριξε το CICCE, σε σχέση με το σύνολο των ταινιών, των οποίων τα δικαιώματα μεταδόσεως αγοράστηκαν από τις εταιρίες τηλεόρασης, διότι όλες οι ταινίες είναι διαφορετικές και κάθε ταινία έπρεπε να αποτελέσει αντικείμενο χωριστής έρευνας ενόψει του άρθρου 86.

A. Lucazeau κατά SACEM, Απόφ. ΔΕΚ της 13ης Ιουλίου 1989, Συνεκδ. Υποθ. 110/88, 241/88 και 242/88, Συλλ. 2811, σκ. 21 επ., ιδίως 25

B. Εθνική εταιρεία διαχείρισεως δικαιωμάτων του δημιουργού κατέχουσα δεσπόζουσα θέση σε σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς **επιβάλλει μη δίκαιους όρους συναλλαγής όταν τα δικαιώματα που επιβάλλει στις δισκοθήκες είναι αισθητώς υψηλότερα από τα επιβαλλόμενα στα άλλα κράτη μέλη, εφόσον η σύγκριση του ύψους των τιμολογίων έγινε σύμφωνα με την ίδια βάση.**

Δεν συμβαίνει το ίδιο αν η εν λόγω εταιρεία δικαιωμάτων του δημιουργού είναι σε θέση να δικαιολογήσει μια τέτοια απόκλιση **βασιζόμενη σε αντικειμενικές και κρίσιμες διαφορές μεταξύ της διαχείρισης των δικαιωμάτων του δημιουργού στο οικείο κράτος μέλος και της διαχείρισης στα άλλα κράτη μέλη.**

Ειδικότερα, το Δικαστήριο απεδέχθη ως κριτήριο για τον προσδιορισμό αν μια δεσπόζουσα επιχείρηση επιβάλλει μη δίκαιους όρους συναλλαγής, **τη σχέση του χρησιμοποιούμενου ποσοστού με εκείνο που εφαρμόζουν οι εταιρίες διαχείρισεως άλλων κρατών μελών.**

Γ. Τα προδικαστικά ερωτήματα ανέκυψαν στο πλαίσιο δικών μεταξύ τριών ιδιοκτητών δισκοθηκών και της εταιρείας δημιουργών, συνθετών και εκδοτών μουσικής (SACEM). Οι ιδιοκτήτες των δισκοθηκών θεωρούσαν ότι το ύψος των χρηματικών δικαιωμάτων που απαιτούσε η SACEM ήταν αυθαίρετο και μη δίκαιο, διότι ήταν αισθητώς μεγαλύτερο από εκείνο που εφαρμόζεται στα άλλα κράτη μέλη ενώ, επιπλέον, τα τιμολόγια τα οποία ίσχυαν για τις δισκοθήκες δεν είχαν καμιά σχέση με τα ισχύοντα τιμολόγια έναντι άλλων που χρησιμοποιούν εγγεγραμμένη μουσική σε μεγάλη κλίμακα. Επίσης, οι ιδιοκτήτες οφείλουν να πληρώνουν τα πολύ υψηλά δικαιώματα προκειμένου να έχουν πρόσβαση σε όλο το ρεπερτόριο της SACEM, ενώ ενδιαφέρονται μόνο για μέρος του ρεπερτορίου αυτού. Το εθνικό δικαστήριο απηύθυνε προδικαστικό ερώτημα σε σχέση με τον **τυχόν μη δίκαιο χαρακτήρα των καταβλητέων δικαιωμάτων (8,25% του κύκλου εργασιών), όταν το ποσοστό αυτό είναι προδήλως υψηλότερο από εκείνο που χρεώνουν όμοιες εταιρίες δημιουργών άλλων κρατών μελών, και το Δικαστήριο απεφάνθη ότι σε αυτή την περίπτωση μπορεί όντως να στοιχειοθετείται μη δίκαια, καταχρηστική τιμή.**

Ενωσιακή νομολογία

A. Εισαγγελική Αρχή κατά Tournier, απόφ. ΔΕΚ της 13ης Ιουλίου 1989, Υπόθ. 395/87, σ. 2521

B. Εθνική εταιρεία διαχείρισεως δικαιωμάτων του δημιουργού κατέχουσα δεσπόζουσα θέση σε σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς επιβάλλει μη δίκαιους όρους συναλλαγής όταν τα δικαιώματα που επιβάλλει στις δισκοθήκες είναι αισθητώς υψηλότερα από τα επιβαλλόμενα στα άλλα κράτη μέλη, εφόσον η σύγκριση του ύψους των τιμολογίων έγινε σύμφωνα με την ίδια βάση.

Δεν συμβαίνει το ίδιο αν η εν λόγω εταιρεία δικαιωμάτων του δημιουργού είναι σε θέση να δικαιολογήσει μια τέτοια απόκλιση βασιζόμενη σε αντικειμενικές και κρίσιμες διαφορές μεταξύ της διαχείρισης των δικαιωμάτων του δημιουργού στο οικείο κράτος μέλος και της διαχείρισης στα άλλα κράτη μέλη.

Γ. Προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας και ανταγωνισμού, προκειμένου να κριθεί αν συμβιβάζονται με τις διατάξεις αυτές οι όροι συναλλαγής που επιβάλλει στους χρήστες μια εθνική εταιρία [πραγματικό μονοπώλιο] διαχείρισεως πνευματικών δικαιωμάτων των συγγραφέων, συνθετών και εκδοτών μουσικής. Ιδιοκτήτης δισκοθήκης προσήψε στη SACEM, ότι του επέβαλε την πληρωμή αυθαίρετων, υπερβολικών και μη δίκαιων δικαιωμάτων για τη δημόσια εκτέλεση στο κατάστημά του προστατευόμενων μουσικών έργων. Το ύψος των χρηματικών αυτών δικαιωμάτων ήταν αισθητώς μεγαλύτερο από εκείνο που εφαρμόζεται στα άλλα κράτη μέλη ενώ, επιπλέον, τα τιμολόγια τα οποία ισχύουν για τις δισκοθήκες δεν είχαν καμιά σχέση με τα ισχύοντα τιμολόγια έναντι άλλων που χρησιμοποιούν εγγεγραμμένη μουσική σε μεγάλη κλίμακα, όπως είναι η τηλεόραση και το ραδιόφωνο. Εξάλλου, οι δισκοθήκες χρησιμοποιούσαν σε πολύ μεγάλο μέτρο, μουσική αγγλοαμερικανικής καταγωγής, γεγονός που δεν λαμβάνεται υπόψη από τη μέθοδο υπολογισμού των δικαιωμάτων την οποία καθόρισε η SACEM και βασίζεται στην εφαρμογή ενός σταθερού ποσοστού 8,25% επί του κύκλου εργασιών της συγκεκριμένης δισκοθήκης, περιλαμβανομένου και του ΦΠΑ (οι ιδιοκτήτες έπρεπε να πληρώνουν τα πολύ υψηλά αυτά δικαιώματα προκειμένου να έχουν πρόσβαση σε όλο το ρεπερτόριο της SACEM, ενώ ενδιαφέρονταν μόνο για μέρος του ρεπερτορίου αυτού, χωρίς να έχουν επίσης τη δυνατότητα να αποταθούν απευθείας στις εταιρίες διαχείρισεως δικαιωμάτων του δημιουργού σε άλλες χώρες, καθόσον οι εταιρίες αυτές συνδέονται με "συμβάσεις αμοιβαίας αντιπροσωπεύσεως" με τη SACEM).

A. Corinne Bodson κατά SA Pompes funèbres des régions libérées, απόφ. ΔΕΚ της 4.5.1988, 30/87, Συλλ. 1988 σ. 2479

Β. Σύμφωνα με το Δικαστήριο, δεδομένου ότι άνω των 30 000 δήμων στη Γαλλία **δεν έχουν παραχωρήσει τις εξωτερικές υπηρεσίες κηδειών σε επιχείρηση, αλλά τις αφήνουν ελεύθερες ή τις διαχειρίζονται οι ίδιοι, θα πρέπει να είναι δυνατή μια σύγκριση των τιμών που εφαρμόζει ο όμιλος των παραχωρησιούχων επιχειρήσεων με τις τιμές που εφαρμόζονται αλλού.** Μια τέτοια σύγκριση θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον είναι δίκαιες ή όχι οι τιμές που εφαρμόζουν οι παραχωρησιούχοι.

Επίσης, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι απαγορεύεται στις δημόσιες αρχές να βοηθούν τις παραχωρησιούχους επιχειρήσεις να εφαρμόζουν μη δίκαιες τιμές επιβάλλοντας τις τιμές αυτές ως όρο της συμβάσεως παραχωρήσεως.

Γ. Η C. Bodson είχε την εκμετάλλευση μιας από τις ανεξάρτητες επιχειρήσεις γραφείων τελετών του M. Leclerc, ο οποίος έχει δημιουργήσει στη Γαλλία ένα δίκτυο τέτοιων επιχειρήσεων, που παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε τιμές σαφώς κατώτερες από τις τιμές που εφαρμόζονται συνήθως στον τομέα αυτό, ιδίως από τη Société des pompes funèbres générales και τις θυγατρικές της εταιρίες. Στη Société des pompes funèbres des régions libérées, ο Δήμος της Charleville-Mezieres είχε παραχωρήσει κατ' αποκλειστικότητα, τις εξωτερικές υπηρεσίες κηδειών. Γαλλικό δικαστήριο είχε απαγορεύσει στην Bodson την άσκηση οποιασδήποτε δραστηριότητας εμπίπτουσας στις εξωτερικές υπηρεσίες κηδειών. Η Bodson ισχυρίστηκε ότι ο όμιλος στον οποίο ανήκει η Société des pompes funèbres εκμεταλλεύτηκε καταχρηστικώς τη δεσπόζουσα θέση του στην αγορά (στον όμιλο αυτό είχε ανατεθεί, κατ' αποκλειστικότητα, σημαντικό μέρος των παραχωρουμένων από τους δήμους εξωτερικών υπηρεσιών κηδειών). Κατά την Bodson, η κατάχρηση συνίστατο στην εφαρμογή υπερβολικών τιμών.

A. Deutsche Grammophon κατά Metro-SB-Großmärkte GmbH, απόφ. ΔΕΚ της 8.6.1971, Υπόθ. 78/70, Συλλ. 1971 σ. 487, Ελλ. Ειδ. Έκδ. 1969-1971 σ. 839

B. Σύγκριση με τιμές που χρεώνονται από άλλες επιχειρήσεις σε διαφορετικές αγορές
διενεργήθηκε στην υπόθεση Deutsche Grammophon κατά Metro-SB-Großmärkte GmbH, όπου το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι: «... Εάν η διαφορά μεταξύ της δεσμίας τιμής πωλήσεως και της τιμής του επανεισαγομένου από άλλο κράτος μέλος προϊόντος δεν οδηγεί αναγκαστικά στη συναγωγή τέτοιας κατάχρησης, **μπορεί, εντούτοις, ανάλογα με το μέγεθός της, και ελλείψει αντικειμενικών δικαιολογιών, να αποτελεί καθοριστική ένδειξη για την εν λόγω κατάχρηση**».

Απόφ. ΔΕΚ της 8.6.1971, Deutsche Grammophon Gesellschaft mbH κατά Metro-SB-Großmärkte GmbH & Co. KG, Υπόθ. 78/70, Συλλ. 1971 σ. 487, Ελλ. Ειδ. Έκδ. 1969-1971 σ. 839, σκ. 19 και διατακτικό παρ. 2 (προδικαστική παραπομπή).

A. British Leyland Public Limited Company κατά Επιτροπής, απόφαση της 11.11.1986 στην υπόθεση C-226/84

B. Σύμφωνα με το Δικαστήριο η χορήγηση πιστοποιητικού καταλληλότητας συνιστά μια απλή διοικητική πράξη ελέγχου, που δεν μπορεί να συνεπάγεται σημαντικά έξοδα. Η διαφορά στον έλεγχο για τα οχήματα με αριστερή θέσης οδηγήσεως, σε σχέση με τον έλεγχο για τη χορήγηση πιστοποιητικού για όχημα με δεξιά θέση οδηγήσεως, «δεν μπορεί ... να δικαιολογήσει, από πλευράς εξόδων, ένα τέλος για τη χορήγηση πιστοποιητικού καταλληλότητας το οποίο να είναι διαφορετικό ανάλογα με το αν το όχημα έχει αριστερή ή δεξιά θέση οδηγήσεως. Το τέλος αυτό ήταν, αρχικά, έξι φορές υψηλότερο για τα οχήματα με αριστερή θέση οδηγήσεως».

Το Δικαστήριο πρόσθεσε ότι: «...η ίδια η BL δέχτηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι **η διαφορά που υφίστατο, για ορισμένο διάστημα, ανάλογα με το αν το πιστοποιητικό ζητούσε μεταπωλητής, ο οποίος όφειλε να καταβάλει 150 UKL, ή ιδιώτης, ο οποίος κατέβαλλε 100 μόνο UKL, δεν δικαιολογούνταν από το κόστος, αλλά στηριζόταν στο συλλογισμό ότι ο έμπορος που διενεργούσε μια κερδοσκοπική πράξη μπορούσε να υποχρεωθεί στην καταβολή υψηλότερου τέλους.**

Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή μπορούσε βασίμως να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το απαιτούμενο τέλος είχε καθοριστεί σε επίπεδο καταφανώς δυσανάλογο προς την οικονομική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας και ότι η πρακτική αυτή συνιστούσε καταχρηστική εκ μέρους της BL εκμετάλλευση της μονοπωλιακής θέσης που κατείχε βάσει της βρετανικής ρυθμίσεως».

Γ. Η BL ήταν κατασκευαστής οχημάτων σε κράτος μέλος, ο οποίος, λόγω της ισχύουσας εκεί ρυθμίσεως, διέθετε, προκειμένου περί των οχημάτων που έφεραν το σήμα του, νομικό μονοπώλιο για τη χορήγηση των αναγκαίων για την ταξινόμησή τους πιστοποιητικών καταλληλότητας.

Τα τέλη ήταν υπερβολικά και εισήγαν διακρίσεις σε σχέση με αυτά που ζητούνταν για τη χορήγηση πιστοποιητικού για μοντέλο με δεξιά θέση οδήγησης. Τα στοιχεία του κόστους, δε, δεν ήταν αποφασιστικής φύσης στον καθορισμό του ύψους του τέλους. Στην εν λόγω υπόθεση έγινε από την Επιτροπή σύγκριση των τιμών μεταξύ ισοδύναμων συναλλαγών με έμφαση στη δυσαναλογία της τιμής που χρεώνεται και της οικονομικής αξίας της παρεχόμενης υπηρεσίας, ιδίως σε συνθήκες κανονιστικού μονοπωλίου (επιχείρηση εξουσιοδοτημένη να παρέχει διοικητικές άδειες).

A. Ahmed Saeed Flugreisen, απόφ. ΔΕΚ της 11.04.1989, Υπόθ. 66/86, Συλλ. 1989 σ. 803

Β. Κατάχρηση μπορεί, ιδίως, να διαπιστωθεί όταν οι επιβληθέντες ναύλοι μπορούν να θεωρηθούν ως μη δίκαιοι όροι μεταφοράς, είτε έναντι των ανταγωνιστών είτε έναντι των επιβατών.

Οι ναύλοι πρέπει να παρουσιάζουν εύλογη αναλογία με το συνολικό μακροπρόθεσμο κόστος που βαρύνει το μεταφορέα, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις ανάγκες των καταναλωτών, την ανάγκη ικανοποιητικής αποδόσεως του κεφαλαίου, την κατάσταση του ανταγωνισμού στην αγορά, περιλαμβανομένων των ναύλων των άλλων αερομεταφορέων που εξυπηρετούν το ίδιο δρομολόγιο, καθώς και την ανάγκη αποτροπής της πρακτικής ντάμπινγκ. Οι μη δίκαιοι όροι μπορούν, επίσης, να συνίστανται στην αποκλειστική εφαρμογή ενός μόνο ναύλου στην ίδια αεροπορική γραμμή.

Γ. Επρόκειτο περί εφαρμογής ναύλων για τακτικές πτήσεις, που απορρέουν από διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες. Η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση μπόρεσε να επιβάλει σε άλλες μεταφορικές επιχειρήσεις (εταιρίες αεροπορικών μεταφορών που εξυπηρετούν την ίδια γραμμή) υπερβολικά υψηλούς ναύλους (ομοίως για υπερβολικά χαμηλούς ναύλους, ή ακόμα και για την αποκλειστική εφαρμογή ενός μόνο ναύλου σε μία αεροπορική γραμμή).

A. Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland GmbH, απόφασή της 16.7.2009, Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland GmbH κατά Επιτροπής κ.ά., υπόθεση C-385/07 P, 2009/C 220/03

B. Οι συναλλακτικοί όροι είναι παράνομοι όταν η δεσπόζουσα επιχείρηση που τους εφαρμόζει δεν τηρεί την αρχή της αναλογικότητας. Η καταβολή ενός τέλους, το ύψος του οποίου δεν αποτελεί συνάρτηση της υπηρεσίας που παρέχεται στους συναλλασσόμενους, αξιολογείται ως επιβολή αθέμιτων συναλλακτικών όρων.

Μια επιχείρηση δεν νομιμοποιείται να εξαρτά το ύψος του τέλους που της οφείλει ο αντισυμβαλλόμενος από κάποια υπηρεσία διαφορετική της όντως αιτούμενης από αυτήν.

Γ. Η δεσπόζουσα επιχείρηση DSD απαιτούσε από τους πελάτες της την καταβολή τέλους για το σύνολο των συσκευασιών που διατίθενται στο εμπόριο στη Γερμανία με τον λογότυπο DGP, τη στιγμή μάλιστα κατά την οποία οι πελάτες της ανωτέρω εταιρίας απεδείκνυν ότι δεν προσφεύγουν στο σύστημα DSD για μέρος ή για το σύνολο των συσκευασιών αυτών. Το κύριο στοιχείο κόστους της δεσπόζουσας επιχείρησης DSD ήταν η εκμετάλλευση ενός συστήματος ολικής εδαφικής κάλυψης για την αποκομιδή, τη διαλογή και την ανακύκλωση χρησιμοποιημένων συσκευασιών πώλησης. Απεναντίας, η παροχή άδειας για την αναγραφή στις συσκευασίες πώλησης του σήματος "Der Grüne Punkt" χωρίς αποδεδειγμένη προσφυγή στις υπηρεσίες της DSD συνεπάγεται ελάχιστο κόστος για την εν λόγω εταιρεία ή και κανένα πρόσθετο κόστος, εφόσον η ανάθεση στην DSD αφορά μία επιμέρους ποσότητα.

Δ. Το Δικαστήριο επικύρωσε την απόφαση του Πρωτοδικείου και της Επιτροπής.

Η κύρωση που επεβλήθη στην DSD ήταν η ανάληψη δέσμευσης έναντι όλων των υπογραψάντων τη σύμβαση χρήσεως του λογοτύπου να μην εισπράττει τέλη επί των ποσοτήτων συσκευασιών πώλησεως οι οποίες διατίθενται στο εμπόριο στη Γερμανία με το λογότυπο DGP και για τις οποίες ποσότητες απαλλάσσονται της υποχρεώσεως επεξεργασίας των απορριμμάτων από την DSD, αλλά και για τις οποίες πληρούνται οι επιβαλλόμενες από το διάταγμα για τις συσκευασίες υποχρεώσεις κατ' άλλον τρόπο.

2001/892/EK: Απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 2001 - COMP/C-1/36.915, Deutsche Post, παρ. 166 επ.

Β. Η τιμή που χρεώνει η δεσπόζουσα επιχείρηση και υπερβαίνει τη μέση οικονομική αξία της υπηρεσίας αυτής τουλάχιστον κατά 25 %, λαμβανομένων υπόψη του μονοπωλιακού καθεστώτος και των ιδιοτεροτήτων του κλάδου, δεν έχει επαρκή ή λογική σχέση με το πραγματικό κόστος ή την πραγματική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας. Με την τιμολογιακή πολιτική της η επιχείρηση εκμεταλλεύεται σε υπερβολικό βαθμό τους πελάτες της και πρέπει να θεωρηθεί ότι εφαρμόζει μια μη δίκαιη τιμή πώλησης.

Η DPAG καταχράστηκε τη δεσπόζουσα θέση της στη γερμανική αγορά για την προώθηση και παράδοση εισερχόμενου διασυνοριακού επιστολικού ταχυδρομείου επιβάλλοντας στους πελάτες της μη δίκαιη τιμή πώλησης ίση προς τα πλήρη ταχυδρομικά τέλη εσωτερικού.

Μια τιμή η οποία διαπιστώνεται ότι είναι υπερβολική σε σχέση με την οικονομική αξία ενδέχεται να παραβαίνει το άρθρο 82 (νυν 102) εφόσον έχει ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση του παράλληλου εμπορίου ή την αθέμιτη εκμετάλλευση των πελατών. Το κατά πόσο μια τιμή είναι δίκαιη διαπιστώνεται με τη σύγκριση της τιμής με την οικονομική αξία του παρεχόμενου αγαθού ή υπηρεσίας.

Μια τιμή που καθορίζεται σε επίπεδο το οποίο δεν βρίσκεται σε λογική σχέση με την οικονομική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας πρέπει να θεωρηθεί καθεαυτή ως υπερβολική δεδομένου ότι έχει ως αποτέλεσμα την αθέμιτη εκμετάλλευση των πελατών.

Σε μια αγορά ανοικτή στον ανταγωνισμό ο έλεγχος αυτός γίνεται με τη σύγκριση της τιμής του δεσπόζοντα φορέα με τις τιμές που χρεώνουν οι ανταγωνιστές.

2001/892/EK: Απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 2001 - COMP/C-1/36.915, Deutsche Post, παρ. 166 επ.

A. Deutsche Post (απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – συν.)

Απουσία αξιόπιστων στοιχείων κοστολόγησης, **το εκτιμώμενο μέσο κόστος παράδοσης εισερχόμενου διασυνοριακού ταχυδρομείου ως ποσοστό των τελών εσωτερικού, δύναται να χρησιμεύσει ως μέτρο για την εκτίμηση του κόστους της DPAG στην προκειμένη περίπτωση** (η DPAG χρέωνε την πλήρη τιμή εσωτερικού, δηλαδή τιμή η οποία υπερβαίνει κατά 25 % το εκτιμώμενο μέσο κόστος καθώς και την εκτιμώμενη οικονομική αξία της εν λόγω υπηρεσίας. Σύμφωνα με την Επιτροπή, εάν ως μέτρο της οικονομικής αξίας της υπό εξέταση υπηρεσίας ληφθεί το ποσοστό 70%, **η τιμή που χρεώνει η DPAG (0,56 ευρώ) υπερβαίνει κατά 43% συνεκτιμώμενη οικονομική αξία της υπηρεσίας (0,39 ευρώ).**

Γ. Η υπόθεση αφορούσε την παρακράτηση, την επιβολή συμπληρωματικών τελών και την καθυστέρηση στο κανονικό -εισερχόμενο διασυνοριακό επιστολικό ταχυδρομείο- από τη δεσπόζουσα επιχείρηση. Τα τέλη εσωτερικού στη Γερμανία για ταχυδρομείο προτεραιότητας στο πρώτο κλιμάκιο βάρους ανέρχονταν σε 0,56 ευρώ. Η προηγούμενη τιμή, 0,51 ευρώ, ίσχυσε επί οκτώ έτη. Ως μέλος της συμφωνίας REIMS II η DPAG υποστήριξε ότι το μέσο κόστος παράδοσης εισερχόμενου διασυνοριακού επιστολικού ταχυδρομικού αντικειμένου στον παραλήπτη για την αντίστοιχη κατηγορία υπολογίζεται σε 80 % των τελών εσωτερικού. Βάσει της τρέχουσας τιμής και του εκτιμώμενου κόστους που υπέβαλε η DPAG ως μέλος της συμφωνίας REIMS II, το μέσο κόστος υπολογίζεται σε 0,45 ευρώ. Για το εισερχόμενο διασυνοριακό ταχυδρομείο το οποίο η DPAG θεωρεί ως "οιονεί" αναταχυδρόμηση A-B-A η DPAG χρέωνε τα πλήρη τέλη εσωτερικού (0,56 ευρώ) - τιμή η οποία υπερέβαινε το εκτιμώμενο μέσο κόστος κατά **25 %**.

Δ. Πρωτόδικη απόφαση. Η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη το μονοπωλιακό καθεστώς της DPAG καθώς και τις ιδιαιτερότητες των ταχυδρομικών υπηρεσιών, συμπέρανε ότι **τα τέλη που χρεώνει η DPAG δεν έχουν επαρκή ή λογική σχέση με το πραγματικό κόστος ή την πραγματική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας. Συνεπώς, με την τιμολογιακή πολιτική της η DPAG εκμεταλλεύεται σε υπερβολικό βαθμό τους πελάτες της και συνεπώς πρέπει να θεωρηθεί ότι εφαρμόζει μια μη δίκαιη τιμή πώλησης, κατά την έννοια του άρθρου 82 (νυν 102).**

A. United Brands κ. Επιτροπής, Απόφαση ΔΕΚ της 14.02.1978, 27/76, Συλλ. σ. 75.

B. Κατάχρηση συνιστά η χρέωση από δεσπόζουσα επιχείρηση υπερβολικής τιμής, δηλαδή τιμής δυσανάλογης (=χωρίς εύλογη σχέση) προς την οικονομική αξία του παρεχόμενου προϊόντος.

Σε κάθε περίπτωση, διαφορά 7% μεταξύ της τιμής του υπό εξέταση προϊόντος σε σύγκριση με τα ανταγωνιστικά, δεν μπορεί να θεωρηθεί αυτομάτως ως υπερβολική και επομένως μη δίκαια.

Γ. Με απόφασή της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε αρχικά εκτιμήσει ότι η UBC είχε παραβεί το άρθρο 86 ΣυνΘΕΚ (νυν 102 ΣυνΘΛΕΕ) επιβάλλοντας για τις πωλήσεις μπανανών Chiquita στους πελάτες που είναι εγκατεστημένοι στη Γερμανία, στη Δανία, στις Κάτω Χώρες και στην Οικονομική Ένωση Βελγίου – Λουξεμβούργου μη δίκαιες τιμές πώλησης. Για την αξιολόγηση αυτή η Επιτροπή είχε συγκρίνει ανώτατες τιμές με κατώτατες τιμές (που άφηναν περιθώριο κέρδους) μεταξύ κρατών μελών και είχε καταλήξει ότι οι τιμές που χρέωνε η UBC στους πελάτες της στην Ιρλανδία (**που ενίοτε υπερέβαιναν το 100% των τιμών που χρέωνε στους πελάτες της στα άλλα κράτη μέλη**) της απέφεραν υπερβολικά κέρδη σε σχέση με την οικονομική αξία των παρεχόμενων προϊόντων.

Δ. Η Επιτροπή είχε κρίνει ότι ενδείκνυται μείωση τιμών της UBC κατά 15% τουλάχιστον έναντι των τιμών που χρεώνει στους πελάτες της στην οικεία αγορά, με εξαίρεση την Ιρλανδία. Είχε επιβάλει στη UBC την υποχρέωση να γνωστοποιεί στην Επιτροπή δύο φορές το χρόνο, για περίοδο δύο ετών, τις τιμές που χρέωσε στους πελάτες της στις χώρες αυτές το παρελθόν εξάμηνο.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή όφειλε να είχε ζητήσει από την ελεγχόμενη επιχείρηση UBC όλα τα στοιχεία που συνθέτουν το κόστος παραγωγής της, αντί να αρκεστεί σε σύγκριση (ανάλυση των διαφορών) των τιμών που ισχύουν στα διάφορα κράτη μέλη και ακύρωσε τη διαπίστωση της Επιτροπής περί υπερβολικής τιμολόγησης από τη UBC επειδή η ανάλυσή της ήταν ανεπαρκής, δέχθηκε όμως ότι ήταν δυνατή η σύγκριση με άλλα προϊόντα / άλλες περιοχές ως μέθοδο οριοθέτησης του δίκαιου ή μη χαρακτήρα των τιμών.

Απόφαση ΔΕΚ της 14.02.1978, 27/76, United Brands κατά Επιτροπής

Τι (όντως) απεφάνθη η United Brands ή: a) actual costs of production vs b) costs actually incurred (σε περίπτωση που το a) δεν είναι εφικτό) – σκ. 249 επ.

Ερευνητέο αν ο κατέχων δεσπόζουσα θέση χρησιμοποίησε τις δυνατότητες που του προσφέρει η θέση αυτή για να αρυστεί εμπορικά πλεονεκτήματα που δεν θα μπορούσε να αποκτήσει σε περίπτωση κανονικού και αρκετά αποτελεσματικού ανταγωνισμού. [Als-ob-Wettbewerb]

Τέτοιου είδους κατάχρηση συνιστά, η χρέωση υπερβολικής τιμής, δυσανάλογης προς την οικονομική αξία της προσφερόμενης παροχής (σκ. 250). Η υπερβολή αυτή θα ήταν δυνατό, μεταξύ άλλων, να εκτιμηθεί αντικειμενικά αν μπορούσε να μετρηθεί συγκρίνοντας την τιμή πωλήσεως του εν λόγω προϊόντος με το κόστος παραγωγής του, σύγκριση από την οποία θα προέκυπτε το ύψος του περιθωρίου κέρδους.

Εναλλακτικά, αν αυτό (η ανάλυση της δομής κόστους που αποκαλύπτει το περιθώριο κέρδους) δεν είναι δυνατόν, πρέπει να εκτιμηθεί αν υφίσταται υπερβολική δυσαναλογία μεταξύ των δαπανών που πράγματι έγιναν και της τιμής που πράγματι ζητήθηκε και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, να εξετασθεί αν επιβλήθηκε μη δίκαιη τιμή, είτε κατ' απόλυτη έννοια είτε σε σύγκριση με τα ανταγωνιστικά προϊόντα (σκ. 252). Μπορούν να επινοηθούν και άλλες μέθοδοι — και η οικονομική επιστήμη δεν έχει παραλείψει να επινοήσει αρκετές — προκειμένου να καθοριστεί σε ποιες περιπτώσεις η τιμή ενός προϊόντος είναι μη δίκαιη.

➤ Στην υπόθεση United Brands, η Επιτροπή δεν είχε κάνει τέτοια σύγκριση, καθόσον δεν διέθετε ανάλυση της δομής των εξόδων της UBC.

Υπόθ. 27/76, United Brands Company and United Brands Continental BV κατά Επιτροπής, Συλλ. (Ειδική Ελλ. Έκδοση) 1978 σ. 75.

Απόφαση ΔΕΚ της 14.02.1978, 27/76, United Brands κατά Επιτροπής (συν.)

27

[Πρβλ. και τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17.05.2001, TNT Traco SpA και Poste Italiane Spa, υπόθεση 340/99, σκ. 46 επίσης απόφαση του δικαστηρίου της 16.07.2009, σκ. 27, DSD κατά Επιτροπής, υπόθεση 385/2007, σκ. 141 και 142 («142[...] πάγια νομολογία ότι υφίσταται καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως όταν η κατέχουσα τη δεσπόζουσα θέση επιχείρηση απαιτεί για τις υπηρεσίες της υπερβολική αμοιβή ή αμοιβή δυσανάλογη προς την οικονομική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας[...]»)].

Η μέθοδος αυτή εκτίμησης είναι μία από τις μεθόδους καθορισμού των μη δίκαιων τιμών (σκ. 253).

Διαφορά 7% μεταξύ της τιμής του υπό εξέταση προϊόντος σε σύγκριση με τα ανταγωνιστικά, δεν μπορεί να θεωρηθεί αυτομάτως ως υπερβολική και επομένως μη δίκαια (σκ. 266).

Απόφαση ΔΕΚ της 14.02.1978, 27/76, United Brands κατά Επιτροπής (συν.)

28

(σκ. 254) Ενίοτε σημαντικότερες δυσχέρειες καθορισμού της τιμής κόστους παραγωγής:

- κατανομή των έμμεσων δαπανών και των γενικών εξόδων κατ' ελεύθερη εκτίμηση
- σημαντικές διαφορές ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης, το αντικείμενό της, την περίπλοκη φύση της, τη γεωγραφική έκταση των δραστηριοτήτων της, το αν παράγει ένα μόνο ή διάφορα προϊόντα, τον αριθμό των θυγατρικών της εταιριών και τις μεταξύ τους σχέσεις

Ωστόσο, η τιμή κόστους της μπανάνας δεν φαίνεται να παρουσιάζει ανυπέρβλητα προβλήματα εν προκειμένω. (σκ. 255)

(σκ. 258 επ.) Η Επιτροπή στήριξε την άποψη περί υπερβολικών τιμών επί μιας αναλύσεως των διαφορών — κατά τη γνώμη της υπερβολικών — μεταξύ των τιμών που ισχύουν στα διάφορα κράτη μέλη σε συνάρτηση με την πολιτική επί των τιμών που δημιουργούν διακρίσεις. Η Επιτροπή στηρίχθηκε στο έγγραφο της προσφεύγουσας με το οποίο αναγνωρίστηκε ότι το περιθώριο κέρδους που της άφηνε η πώληση μπανανών στους Ιρλανδούς ωριμαντές ήταν σημαντικά μικρότερο από αυτό που της άφηνε η πώληση σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη. **260 Η Επιτροπή διαπιστώνοντας ότι οι τιμές που χρεώνονται στους ωριμαντές των λοιπών κρατών μελών ήταν σαφώς ανώτερες, ενίοτε κατά 100%, των τιμών για τους Ιρλανδούς πελάτες, συμπέρανε ότι η UBC πραγματοποιούσε υψηλότατα κέρδη. 261 Εν τούτοις κατά τη συλλογιστική αυτή, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη αρκετά έγγραφα της UBC που συνοδεύονταν από ένα εμπιστευτικό έγγραφο το οποίο ανασκεύαζε το περιεχόμενο του εγγράφου της 10ης Δεκεμβρίου 1974 και ανέφερε ότι οι τιμές που χρέωσε για την Ιρλανδία την είχαν ζημιώσει.**

Λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών της αγοράς των παρεχόμενων λιμενικών υπηρεσιών που περιλαμβάνει διαφορετικές χρεώσεις και κόστη, σύμφωνα με τον τύπο και το μέγεθος του πλοίου, τον χρόνο παραμονής του στην αποβάθρα κ.λπ., η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τροποποίησε το ανωτέρω περιγραφόμενο τεστ της United Brands. Για την εφαρμογή του πρώτου σκέλους του τεστ, υπολογίστηκαν τα συνολικά έσοδα της Λιμενικής Αρχής από την καταγγέλλουσα ακτοπλοϊκή εταιρία και συσχετίστηκαν με τα συνολικά κόστη της λειτουργίας του λιμένα που θα μπορούσαν να αποδοθούν στην εξυπηρέτηση των ακτοπλοϊκών πλοίων. Εν συνεχεία, διενεργείται ανάλυση κόστους και κερδοφορίας της επιχείρησης και συγκριτική ανάλυση αγοράς, κυρίως με αγορές με ομοειδή χαρακτηριστικά που λειτουργούν υπό συνθήκες ανταγωνισμού, αφού ληφθούν υπόψη όλοι οι ειδικότεροι παράγοντες (π.χ. η αύξηση του πληθωρισμού).

Η σύγκριση αυτή εμφανίζει ενίοτε κάποιες δυσκολίες, διότι προϋποθέτει αφενός μεν συγκρίσιμα προϊόντα ή υπηρεσίες και αφετέρου συγκρίσιμες δομές κόστους (βλ. ιδίως παρ. 175, και 183-185, 200-201, όπου αναφέρεται ότι οι δομές κόστους των δύο λιμένων που τέθηκαν υπό σύγκριση ήταν πολύ διαφορετικές: το κόστος στον υπό σύγκριση λιμένα του Elsinore ήταν σημαντικά χαμηλότερο σε σχέση με τον εξεταζόμενο λιμένα του Helsingborg και δεν θα ήταν δυνατόν να επιβληθούν στους δύο λιμένες τα ίδια επίπεδα χρεώσεων, καθώς σε περίπτωση επιβολής στο λιμένα του Helsingborg των χρεώσεων του λιμένα του Elsinore δεν θα μπορούσε να καλυφθεί το κόστος του λιμένα του Helsingborg για την παροχή των υπηρεσιών του)

- ❑ Απόφαση ΕΑ 630/2016 ΚΕΠΚΑ κ. Cargo Service
- ❑ Βλ. επίσης ΕΑ 548/VII/2012, παρ. 66.
- ❑ Απόφαση 502/VI/2010 (Αυτεπάγγελτη έρευνα της ΓΔΑ σε εταιρίες διύλισης πετρελαιοειδών, και καταγγελία του ΣΥΡΙΖΑ για πρακτικές καρτέλ στην αγορά διύλισης πετρελαίου)
- ❑ Απόφαση 489/VI/2010 (Αερολέσχες κατά της εταιρείας ΕΚΟ, αναφορικά με την πώληση της αεροπορικής βενζίνης Α)
- ❑ Απόφαση 317/V/2006, Αντωνίου Κυριάκος Τουριστική ΝΕ κ.ά. κατά ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ Α.Ε. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΩΡΥΓΑΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ
- ❑ Απόφαση 245/III/2003 (Ξαρχάκος κ.ά. κατά ΑΕΠΙ) – βλ. και ΔΕφΑΘ 2194/2004 (ΔΔΙΚΗ 2005/1369) και ΣτΕ 3264/2011

UK - CAT / OFT

- ❑ Βλ. επίσης υπόθεση Napp (1001/1/1/01 Napp Pharmaceutical Holdings Limited and Subsidiaries v Director General of Fair Trading) / CAT – OFT: <http://www.catribunal.org.uk/238-697/Judgment.html>

Φυσικό Αέριο - Ευρ. Επιτροπή - Gazprom

- ❑ Εξάρτηση Κρατών της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης από την Gazprom για την προμήθεια φυσικού αερίου. Η Gazprom φέρεται να χρέωνε υπερβολικές τιμές λόγω των περιορισμών στην ελεύθερη μεταφορά του φυσικού αερίου. Δεσμεύσεις [δελτίο τύπου 13.3.2017]
- ❑ Η Gazprom αποτελεί τον δεσπόζοντα προμηθευτή φυσικού αερίου αρκετών χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Τον Απρίλιο του 2015 η Επιτροπή απέστειλε κοινοποίηση αιτιάσεων, στην οποία διατύπωνε την προκαταρκτική άποψη ότι η Gazprom παραβίαζε την αντιμονοπωλιακή νομοθεσία της ΕΕ με τη συνολική στρατηγική της διαχωρισμού των αγορών φυσικού αερίου της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.
- ❑ Οι δεσμεύσεις που προτάθηκαν από την Gazprom συντελούν στην καλύτερη ολοκλήρωση των αγορών φυσικού αερίου της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, διευκολύνοντας τη διασυνοριακή ροή φυσικού αερίου σε ανταγωνιστικές τιμές:
- ❑ Οι περιορισμοί στη διασυνοριακή μεταπώληση αερίου εξαλείφονται και διευκολύνεται η σχετική διασυνοριακή ροή φυσικού αερίου στις αγορές της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης,
- ❑ Οι τιμές του φυσικού αερίου στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, αντικατοπτρίζουν ανταγωνιστικά κριτήρια αναφοράς για τις τιμές, και
- ❑ Η Gazprom δεν μπορεί να εκμεταλλευθεί τυχόν πλεονεκτήματα σχετικά με τις υποδομές φυσικού αερίου που απέκτησε από πελάτες με τη μόχλευση της θέσης της στην αγορά προμήθειας φυσικού αερίου.

Νέες Υποθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Φαρμακευτικά - Ευρ. Επιτροπή - Aspen Pharma (1η έρευνα ΕΕπ για υπερβολικές τιμές σε φαρμακευτικά προϊόντα - (αριθμός υπόθεσης [40394](#)))

Η Aspen Pharma (πολυεθνική φαρμακευτική εταιρία με έδρα τη Ν. Αφρική) είχε μονοπώλιο σε off patent λόγω χαμηλής ζήτησης. Χρέωση ενδεχόμενων υπερβολικών τιμών σε πέντε αντικαρκινικά φάρμακα αναγκαία για την επιβίωση ομάδας ασθενών (ιδίως αιματολογικοί καρκίνοι).

Εκκίνηση έρευνας μετά από πληροφορίες για επιβολή σημαντικών αδικαιολόγητων αυξήσεων τιμών σε επίπεδα πολλές εκατοντάδες ποσοστιαίες μονάδες πάνω από τα έως τότε ('price gouging'). Προκειμένου να επιτύχει τις τιμές αυτές, η Aspen απείλησε να αποσύρει τα εν λόγω φάρμακα από ορισμένα ΚΜ, και, σε κάποιες περιπτώσεις, τα απέσυρε.

Η έρευνα καλύπτει όλο τον ΕΟΧ πλην της Ιταλίας που ήδη εξέδωσε σχετική απόφαση (29.9.2016) - επέβαλε 5 εκ. ευρώ στην Aspen για παράβαση του άρ. 102, α) ΣΛΕΕ (άδικες τιμές με αυξήσεις έως 1500% για αναντικατάστατα αναγκαία φάρμακα, ειδικά για ομάδες παιδιών και ηλικιωμένων - πακέτο αντικαρκινικών φαρμάκων που είχαν αγορασθεί από τη GlaxoSmithKline των οποίων η προστασία είχε λήξει δεκαετίες πριν - η Aspen διαπραγματεύθηκε με την Ιταλική Αρχή Φαρμάκων με διαπραγματευτική στρατηγική τόσο επιθετική που περιλάμβανε αξιόπιστη απειλή διακοπής της προμήθειας φαρμάκων στην ιταλική αγορά.

Η έρευνα της ICA για την εκμεταλλευτική πρακτική περιέλαβε τεστ δύο φάσεων που μετρούσε τη δυσαναλογία μεταξύ κόστους και τιμών. Επίσης εξετάσθηκαν το ειδικό πλαίσιο και συμπεριφορικοί παράγοντες που καταδείκνυαν τον μη εύλογο και άδικο χαρακτήρα των τιμών όπως: η διαχρονική σύγκριση τιμών, η απουσία οικονομικής δικαιολόγησης για τις αυξήσεις, η απουσία μη οικονομικού οφέλους για τους ασθενείς, η φύση των φαρμάκων, τα χαρακτηριστικά του ομίλου Aspen και η βλάβη στο Εθνικό Σύστημα Υγείας. [βλ. Δελτίο τύπου 14.10.2016]

Standard-essential patents

Τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας και τα πρότυπα είναι πολύ σημαντικά ιδίως σε σχέση με τις φορητές συσκευές (120 δολάρια είναι το μερίδιο των royalties που καταβάλλονται σε διπλώματα ευρεσιτεχνίας στο κόστος κάθε smartphone, σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη). Αναγκαία διπλώματα ευρεσιτεχνίας είναι αυτά που συνδέονται (που απαιτούνται ώστε η συσκευή να είναι συμβατή) με ένα βιομηχανικό πρότυπο όπως GSM ή 4G.

Οπότε οι κάτοχοι των σχετικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας θα μπορούσαν να απαιτήσουν royalties που δεν θα μπορούσαν να επιτύχουν σε κανονικές συνθήκες.

Για αυτό οι κάτοχοι διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας προκειμένου αυτά να ενσωματωθούν στο πρότυπο της βιομηχανίας δεσμεύονται να διαθέσουν την τεχνολογία τους με όρους FRAND (fair, reasonable and non-discriminatory terms).

[Βλ. σχετικά υπόθεση Motorola - Ευρ. Επιτροπής και δεσμεύσεις Samsung – δελτία τύπου Ευρ. Επ.]

fair access to standards vs reward for genuine innovators

- ❑ 92/163/ΕΟΚ: Απόφαση της Επιτροπής της 24.07.1991 (IV/31.043 - Tetra Pak II) ΕΕ L 072 της 18/03/1992 σ. 1 – 68, παρ. 123 επ.
- ❑ Απόφαση του ΠΕΚ της 22.11. 2001, Amministrazione Autonoma dei Monopoli di Stato (AAMS) κατά Επιτροπής, υπόθεση T-139/98, Συλλ, II-03413
- ❑ Microsoft, έρευνα της Επιτροπής του 1994 – δεσμεύσεις (βλ. IP/94/653 Date: 17/07/1994)
- ❑ GEMA I, απόφαση της 20.06.1971, ΕΕ L134/15
- ❑ GEMA II, απόφαση της 06.07.1972, ΕΕ L 166/22
- ❑ GEMA III, απόφαση της 04.12.1981, ΕΕ L 94/12

Κριτική κανόνα

1. Απομείωση κινήτρων επένδυσης
2. Η αρχή ανταγωνισμού δεν είναι ρυθμιστής τιμών
3. Κίνδυνος υπερβολικής επιβολής του νόμου - σφάλματα τύπου I
4. Δυσχερής εκτίμηση του υπερβολικού χαρακτήρα των τιμών
5. Δυνατότητα αυτορρύθμισης της αγοράς [Προτάσεις ΓΕ Wahl της 6.4.2017, Υπόθεση C-177/16, προδικ. Λετονία]

*

[βλ. OECD Excessive Prices Policy Roundtable 2011]

Κριτική της κριτικής

1. Μεταξύ της πλήρους κοστοστρέφειας και της μονοπωλιακής τιμολόγησης: ευρύ φάσμα νόμιμης διακύμανσης των τιμών
2. Ο προσδιορισμός των μη εύλογων τιμών ανήκει στις αρμοδιότητες και εμπίπτει στις δυνατότητες των αρχών ανταγωνισμού
3. Η νομολογία και οι αρμόδιες αρχές είναι φειδωλές στην επιβολή του κανόνα / προτεραιοποίηση
4. Νομολογιακά σημεία αναφοράς έχουν αποδειχθεί ικανοποιητικοί άξονες για την αξιολόγηση
5. Η δυνατότητα αυτορρύθμισης των αγορών είναι υπερτιμημένη – συχνές οι περιπτώσεις διαχρονικά υψηλών τιμών και παγιωμένων μονοπωλίων

Στην οικονομική θεωρία, το ότι μια επιχείρηση είναι σε θέση να αυξάνει επικερδώς τις τιμές σε επίπεδο υψηλότερο εκείνου που αντιστοιχεί στον ανταγωνισμό επί σημαντικό χρονικό διάστημα, είναι χαρακτηριστικό της δεσπόζουσας θέσης της καθώς σημαίνει ότι η επιχείρηση αυτή δεν αντιμετωπίζει επαρκώς αποτελεσματικούς ανταγωνιστικούς περιορισμούς.

Ωστόσο: 1. Το ότι η επιχείρηση έχει λόγω της δεσπόζουσας θέσης της τη δυνατότητα να αυξάνει κατ' αυτό τον τρόπο τις τιμές, δεν σημαίνει ότι αυτό επιτρέπεται / τουναντίον, υπόκειται σε αυστηρότερους κανόνες – τους κανόνες για τις δεσπόζουσες επιχειρήσεις, ακριβώς επειδή μπορεί να επιβάλει, λόγω της θέσης της, καταχρηστικούς όρους ανεξάρτητα από τη συμπεριφορά των πελατών της και των καταναλωτών και μη υποκείμενη σε σοβαρή ανταγωνιστική πίεση.

2. Το στάδιο αξιολόγησης της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης είναι διακριτό από το στάδιο αξιολόγησης της καταχρηστικότητας των πρακτικών της δεσπόζουσας επιχείρησης.

□ COMP/C-3/38626 Rambus -

http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/38636/38636_1192_5.pdf και IP/09/1897

□ Απόφαση ΠΕΚ της 10.04.2008, Deutsche Telekom AG κατά Επιτροπής, υπόθεση T-271/03, Συλλ. II-00477, σκ. 167 επ.: «167 [...] ο καταχρηστικός χαρακτήρας των ενεργειών της προσφεύγουσας συνδέεται με τον μη δίκαιο χαρακτήρα της διαφοράς μεταξύ των τιμών της για τις υπηρεσίες χονδρικής και των τιμών λιανικής, που λαμβάνει τη μορφή συμπίεσεως των τιμών. Επομένως, λαμβανομένης υπόψη της καταχρήσεως που διαπίστωσε η προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να αποδείξει με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι οι τιμές λιανικής της προσφεύγουσας ήταν καταχρηστικές αυτές καθαυτές".

□ Βλ. συναφώς Απόφ. ΔΕΕ της 14.10.2010, Deutsche Telekom AG κατά Επιτροπής, υπόθ. C-280/08 P, αδημ., σκ. 142 επ. και 167 επ.

Άρθρο 102 ΣυνθΛΕΕ, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο γ': Εφαρμογή ανίσων όρων επί ισοδυνάμων παροχών έναντι των εμπορικών συναλλασσομένων, με αποτέλεσμα να περιέρχονται αυτοί σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό.

Θεωρήσεις δικαιοσύνης ('unfairness').

Ζητήματα που δημιουργούν οι τιμολογιακές διακρίσεις από δεσπόζουσα επιχείρηση:

A. Μείωση καταναλωτικής ευημερίας με εξαγωγή του πλεονάσματος του καταναλωτή («εκμετάλλευση»)

B. Μπορεί να δημιουργήσει εμπόδια στο ενδοεθνικό εμπόριο μπορεί να δώσουν τη δυνατότητα σε εταιρίες να προβαίνουν σε τιμολογιακές διακρίσεις μεταξύ Κρατών Μελών εις βάρος του στόχου της ενιαίας αγοράς.

Γ. Οι τιμολογιακές διακρίσεις μπορούν να έχουν αποτελέσματα πρωτογενούς και δευτερογενούς αποκλεισμού (παρεμποδίζοντας είτε τους ανταγωνιστές είτε τους πελάτες της επόμενης οικονομικής βαθμίδας, αντιστοίχως).

[βλ. *P. Papandropoulos, How should price discrimination be dealt with by competition authorities? Concurrences N° 3-2007*]

Διακριτική μεταχείριση

Τυπολογία εφαρμογής άνισων όρων από δεσπόζουσα επιχείρηση

1. Προς καταναλωτές

«ο κατάλογος των πιθανών καταχρήσεων που αναφέρονται στο άρθρο 82 δεν είναι εξαντλητικός και χρησιμεύει μόνο ως παράδειγμα των πιθανών τρόπων με τους οποίους μία επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση μπορεί να εκμεταλλευτεί καταχρηστικά την ισχύ της στην αγορά(173). Το άρθρο 82 μπορεί να εφαρμοστεί ακόμη και όταν δεν υπάρχει άμεση επίπτωση στον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων σε μια δεδομένη αγορά. Η διάταξη αυτή μπορεί επίσης να εφαρμόζεται σε καταστάσεις στις οποίες η συμπεριφορά μιας επιχείρησης που κατέχει δεσπόζουσα θέση ζημιώνει άμεσα τους καταναλωτές» [2001/892/EK: Απόφαση της Επιτροπής, της 25.7.2001 (COMP/C-1/36.915 — Deutsche Post AG — Παρακράτηση διασυνοριακού ταχυδρομείου)]

2. Διακρίσεις πρώτου επιπέδου (primary line discrimination)

Διακριτική τιμολόγηση που οδηγεί στον αποκλεισμό ανταγωνιστών

3. Διακρίσεις δευτέρου επιπέδου (secondary line discrimination)

Διακριτική τιμολόγηση που επηρεάζει τον ανταγωνισμό στην αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας, παρέχοντας ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στον πελάτη που αγοράζει φθηνότερα.

Σημείο συνάντησης των εκμεταλλευτικών με τις παρεμποδιστικές καταχρήσεις [Επίδραση δεσπόζουσας σε ανταγωνιστές – πελάτες - καταναλωτές]: Η δεσπόζουσα επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιεί τη διακριτική μεταχείριση ως μέσο επιβράβευσης των πελατών που μειώνουν ή διακόπτουν τη συνεργασία τους με τους ανταγωνιστές της, γεγονός που οδηγεί στον αποκλεισμό των εν λόγω ανταγωνιστών (βλ. ενδεικτ. British Airways plc κατά Επιτροπής, και απόφαση ΕΑ Ολομ. 516/VI/2011 επί της καταγγελίας της «Δημοβασίλης & ΣΙΑ Ε.Ε.» κατά της «Εταιρία Παροχής Αερίου Θεσσαλονίκης Α.Ε.» και της «Εταιρία Παροχής Αερίου Θεσσαλίας Α.Ε.»)

Ενδεικτική νομολογία σε σχέση με τη διακριτική μεταχείριση

40

- ❑ Απόφαση ΠΕΚ της 6.10.1994 Tetra Pak Int'l κ. Επιτροπής, T-83/91.
- ❑ Απόφαση ΔΕΚ της 15.03.2007, C-95/04 P, British Airways plc κατά Επιτροπής, Συλλ. I-02331
- ❑ Απόφαση ΠΕΚ της 09.09.2009, Clearstream Banking AG και Clearstream International SA κατά Επιτροπής, υπόθ. T-301/04
- ❑ Απόφαση ΠΕΚ 07.10.1999, T-228/97, Irish Sugar κατά Επιτροπής, Συλλ. 1999, σ. II-2969
- ❑ Απόφαση ΔΕΚ της 29.03.2001, υπόθ. C-163/99, Πορτογαλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλ. I-02613, σκ. 46 και 66.
- ❑ Απόφαση ΔΕΚ της 2.3.1983, Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL) κατά Επιτροπής, υπόθ. 7/82, Συλλ. 483.
- ❑ Απόφαση ΔΕΚ της 17.5.1994, Corsica Ferries Italia SRL και Corpo dei piloti del porto di Genova, υπόθ. C-18/93, Συλλ. I-1783
- ❑ Απόφαση ΕΑ Ολομ. 516/VI/2011 επί της καταγγελίας της εταιρίας «Χ. ΔΗΜΟΒΑΣΙΛΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.» κατά της εταιρίας «Εταιρία Παροχής Αερίου ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.» και κατά της εταιρίας «Εταιρία Παροχής Αερίου Θεσσαλίας Α.Ε.»

9. Η επιβολή εκ μέρους επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση τιμών που εισάγουν διακρίσεις έναντι των χρηστών που είναι εγκατεστημένοι σε διαφορετικά κράτη μέλη απαγορεύεται από το άρθρο 86, στοιχείο γ', της Συνθήκης. Καίτοι η διάταξη αυτή δεν απαγορεύει σε τέτοια επιχείρηση να καθορίζει διαφορετικές τιμές μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών, ιδίως εφόσον οι διαφορές στην τιμή δικαιολογούνται από διαφορές στους όρους διαθέσεως στο εμπόριο και στην ένταση του ανταγωνισμού, στην κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση αναγνωρίζεται σε εύλογο μέτρο μόνο το δικαίωμα να προστατεύει κατά τον τρόπο αυτό τα εμπορικά της συμφέροντα. Ειδικότερα, δεν μπορεί να επιβάλλει τεχνητώς διαφορετικές τιμές μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών, ικανές να περιαγάγουν τους πελάτες της σε δυσμενή θέση και να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό, στο πλαίσιο τεχνητής στεγανοποίησης των εθνικών αγορών.

10. 'Απαξ μια επιχείρηση εκμεταλλεύτηκε καταχρηστικά τη δεσπόζουσα θέση της εφαρμόζοντας τόσο τιμές που εισάγουν διακρίσεις ή αποσκοπούν στον εξοβελισμό των ανταγωνιστών της όσο και εκπτώσεις στους τακτικούς πελάτες, η Επιτροπή παραμένει εντός των ορίων της εξουσίας επιβολής μέτρων που της παρέχει το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 για την παύση των παραβάσεων όταν απαγορεύει στην οικεία επιχείρηση, στο σύνολο των αγορών εντός των οποίων υπόκειται στο άρθρο 86, να χορηγεί σε ορισμένους από τους πελάτες της οποιαδήποτε έκπτωση ή ευνοϊκότερο όρο, υπό οιαδήποτε μορφή, χωρίς αντικειμενική αντιπαροχή.

165 Επιπλέον, η ύπαρξη σημαντικών διαφορών τιμών μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών από το 1978 έως το 1984 πιστοποιείται από τους αριθμούς των τιμοκαταλόγων των μη ασηπτικών χάρτινων κουτιών Tetra Rex και Tetra Brik, που αναγράφονται σε παράρτημα της αποφάσεως και δεν αμφισβητούνται από την προσφεύγουσα. Υπό τις συνθήκες αυτές, ενόψει του περιθωριακού χαρακτήρα του κόστους μεταφοράς και της σταθερότητας των διεθνών ισοτιμιών των πρώτων υλών, εν προκειμένω του χάρτινου κουτιού, που αποτελούν πλέον του 70 % της τιμής κόστους των χάρτινων κουτιών, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι οι διαπιστωθείσες διαφορές των τιμών δεν μπορούσαν να δικαιολογηθούν από αντικειμενικούς οικονομικούς παράγοντες και ως εκ τούτου εισήγαν διακρίσεις.

207 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι διεξοδική ανάλυση της πλειονότητας των συμβάσεων πώλησεως ή μισθώσεως μηχανών στην Ιταλία από το 1976 έως το 1986 προδίδει, σε αποπληθωρισμένες τιμές, διαφορές τιμών βραχυπροθέσμως από 20 έως 40 %, σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις 50 % έως 60 % και πλέον, όσον αφορά τόσο τις ασηπτικές μηχανές όσο και τις μη ασηπτικές μηχανές. Ελλείψει οιασδήποτε αντικειμενικής δικαιολογίας, οι διαφορές αυτές οδηγούν αναμφισβήτητα σε διάκριση (βλ. τις αιτιολογικές σκέψεις 170, 62 έως 68, 158 και 161, καθώς και το παράρτημα 6.4 της αποφάσεως).

208 Πράγματι, υπογραμμίζεται ότι, λαμβανομένης υπόψη της αδυναμίας διαχωρισμού των μηχανών και των χάρτινων κουτιών, την οποία ήδη επισήμανε το Πρωτοδικείο (βλ. ανωτέρω, σκέψεις 137 έως 148), η πρακτική σημαντικών διαφορών, όσον αφορά την τιμή των μηχανών, οδηγούσε εν πάση περιπτώσει σε διάκριση μεταξύ των πελατών της Tetra Pak στην Ιταλία χωρίς να χρειάζεται να ληφθεί υπόψη, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η τιμή του συστήματος συσκευασίας στο σύνολό του, συμπεριλαμβανομένης της τιμής των χάρτινων κουτιών. Συναφώς, ορθώς η Επιτροπή στηρίχθηκε μόνο στη σύγκριση των τιμών των μηχανών Tetra Pak, καθόσον, ενόψει του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, οι χρήστες έπρεπε να είναι απολύτως ελεύθεροι να χρησιμοποιούν στις μηχανές αυτές χάρτινα κουτιά που προμηθεύτηκαν από τους ανταγωνιστές της Tetra Pak (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1991, Hilti κατά Επιτροπής, σκέψεις 64 έως 68, που επιβεβαιώθηκε από την προπαρατεθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Μαρτίου 1994, σκέψεις 13 έως 16). [...]

Το 2004, η Επιτροπή (Απόφαση Ε (2004) 1958, της 02.06.2004, COMP 38.096 ΡΟ/Clearstream) προσήψε στις καθ' ων ότι παρέβησαν το άρθρο 102 ΣΛΕΕ, αφενός αρνούμενες να παράσχουν πρωτογενείς υπηρεσίες εκκαθαρίσεως στην Euroclear Bank SA, κατά τρόπο συνιστώντα διάκριση εις βάρος της και, αφετέρου, εφαρμόζοντας τιμές εισάγουσες δυσμενή διάκριση εις βάρος της ΕΒ. Σε αυτή την περίπτωση, η εφαρμογή του ΚΑΔ φαίνεται να συνιστά υπομορφή του στοιχ. γ' του άρθρου 102 ΣΛΕΕ. Το ΠΕΚ, επαναλαμβάνοντας τη διευκρινιστική, διασταλτική, ερμηνεία της υπόθεσης Microsoft, επεσήμανε ότι «δεν είναι αναγκαίο, ... να αποδειχθεί η εξάλειψη κάθε μορφής ανταγωνισμού στην αγορά, αλλά το ότι η επίμαχη άρνηση ενέχει τον κίνδυνο ή είναι ικανή να εξαλείψει κάθε είδους πραγματικό ανταγωνισμό στην αγορά».

Συμπεράσματα

44

- ❑ Η απαγόρευση της μη εύλογης τιμολόγησης και της διακριτικής μεταχείρισης προβλέπονται από τη Συνθήκη.
- ❑ Οι διατάξεις για τις εκμεταλλευτικές καταχρήσεις μπορούν να αντιμετωπίσουν τις περιπτώσεις στις οποίες για κάποιον λόγο, η υποβόσκουσα πρακτική αποκλεισμού, η πραγματική δηλαδή αιτία των υψηλών τιμών, δεν κατέστη εφικτό να καταπολεμηθεί.
- ❑ Οι διατάξεις αυτές προάγουν την καταναλωτική ευημερία, ιδίως σε περιόδους οικονομικής κρίσης και σε μικρές οικονομίες, και λειτουργούν ως εργαλείο γενικής πρόληψης.

- **Επιθετική τιμολόγηση** (αποφάσεις ΔΕΚ της 03.07.1991, C-62/86, Akzo κατά Επιτροπής, Συλλ. I-3359, σκ. 69 επ., της 02.04.2009, France Télécom SA κατά Επιτροπής, υπόθεση C-202/07 P, σκ. 109 επ., απόφαση της 14.11.1996, C-333/94 P, Tetra Pak κατά Επιτροπής, Συλλ. I-5951)

AKZO, σκ. 71, και απόφαση της 14.11.1996, C-333/94 P, Tetra Pak κατά Επιτροπής, Συλλ. I-5951, σκ. 41 (4. Όταν πρόκειται να εξεταστεί αν μια επιχείρηση εφάρμοσε τιμές προς άγρην πελατείας, για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 86 της Συνθήκης, πρέπει να διακρίνονται οι τιμές που είναι κατώτερες από το μέσο κυμαινόμενο κόστος, οι οποίες πρέπει πάντοτε να θεωρούνται ως καταχρηστικές, από τις τιμές που είναι κατώτερες από το μέσο συνολικό κόστος αλλά ανώτερες από το μέσο κυμαινόμενο κόστος, οι οποίες πρέπει να θεωρούνται ως καταχρηστικές μόνον όταν μπορεί να αποδειχθεί η ύπαρξη σχεδίου εξοβελισμού των ανταγωνιστών.

Προκειμένου να χαρακτηρισθούν οι εφαρμοζόμενες από την οικεία επιχείρηση τιμές ως τιμές αποσκοπούσες στον εξοβελισμό ανταγωνιστών της, δεν θα ήταν σκόπιμο να κριθεί αναγκαίο, ως συμπληρωματική απόδειξη, να αποδειχθεί ότι αυτή μπορούσε πράγματι να προσδοκά ότι θα καλύψει τις ζημίες της. Πράγματι, σε περίπτωση εφαρμογής τιμών προς άγρην πελατείας, πρέπει να είναι δυνατή η επιβολή κυρώσεως, εφόσον υπάρχει κίνδυνος εξοβελισμού των ανταγωνιστών.

- ❑ Απόφαση του Δικαστηρίου της 16.3.2000, *Compagnie maritime belge transports SA* ([C-395/96 P](#)), κ.ά. κατά Επιτροπής, συνεκδ. υποθ. [C-395/96 P](#) και C-396/96 P
- ❑ Απόφαση ΔΕΕ της 27.3.2012, **Post Danmark A/S** κατά Konkurrencerådet (“PDI”), C-209/10, (Ταχυδρομική επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση και υπέχουσα υποχρέωση καθολικής υπηρεσίας όσον αφορά τη διανομή ορισμένων αποστολών με διεύθυνση παραλήπτη — Εφαρμογή χαμηλότερων τιμών προς ορισμένους πρώην πελάτες ανταγωνιστή — Έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων όσον αφορά την πρόθεση — Διάκριση μέσω των τιμών — Χαμηλές και επιλεκτικές τιμές — Πραγματική ή πιθανή εκτόπιση ανταγωνιστή — Επιπτώσεις στη λειτουργία του ανταγωνισμού και, ως εκ τούτου, στους καταναλωτές)

Post Danmark I, σκ. 24 [επιλ. μειώσεις τιμών]: «[...] το άρθρο 82 ΕΚ καλύπτει, ειδικότερα, τη συμπεριφορά επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση η οποία έχει ως αποτέλεσμα, επί ζημιά των καταναλωτών, να κωλύεται η διατήρηση του υφισταμένου στην αγορά ανταγωνισμού ή η ανάπτυξή του, λόγω της χρησιμοποίησεως διαφορετικών μέσων από εκείνα που διέπουν τον κανονικό ανταγωνισμό μεταξύ των προσφερομένων από τους επιχειρηματίες προϊόντων ή υπηρεσιών».

«25 Συνεπώς, το άρθρο 82 ΕΚ απαγορεύει, μεταξύ άλλων, σε κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση να εφαρμόζει πολιτική που οδηγεί σε εκτόπιση των εξίσου αποτελεσματικών με αυτήν ανταγωνιστών της, και να ενισχύει κατ’ αυτόν τον τρόπο τη δεσπόζουσα θέση της, καταφεύγοντας σε άλλα μέσα εκτός από εκείνα που εντάσσονται στο πλαίσιο του υγιούς ανταγωνισμού. Υπό την προοπτική αυτή, δεν μπορεί, επομένως, να θεωρηθεί θεμιτός κάθε ανταγωνισμός μέσω των τιμών» (ΑΚΖΟ κατά Επιτροπής, σκέψεις 70 και 72, France Télécom κατά Επιτροπής, σκέψη 106, και Deutsche Telekom κατά Επιτροπής, σκέψη 177).

(Post Danmark I, συν.) 26 Προκειμένου να καθοριστεί αν η κατέχουσα δεσπόμενη θέση επιχείρηση εκμεταλλεύθηκε καταχρηστικώς την εν λόγω θέση με την τιμολογιακή πολιτική που εφάρμοσε, πρέπει να εκτιμάται το σύνολο των περιστάσεων και να εξετάζεται αν η πολιτική αυτή αποβλέπει στη στέρηση από τον αγοραστή της δυνατότητας επιλογής, ή στον περιορισμό της δυνατότητας αυτής, όσον αφορά τις πηγές εφοδιασμού του, στην παρεμπόδιση της εισόδου στην αγορά των ανταγωνιστών, στην εφαρμογή σε εμπορικώς συναλλασσόμενους άνισων όρων για ισοδύναμες παροχές, με αποτέλεσμα να περιέρχονται σε μειονεκτική θέση κατά τον ανταγωνισμό ή να ενισχύεται η δεσπόμενη θέση με τη νόθευση του ανταγωνισμού (προπαρατεθείσα απόφαση Deutsche Telekom κατά Επιτροπής, σκέψη 175 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

27 Με την προπαρατεθείσα απόφαση AKZO κατά Επιτροπής, στην οποία το ζητούμενο ήταν να καθοριστεί εάν η επιχείρηση είχε εφαρμόσει πολιτική επιθετικών τιμών, το Δικαστήριο έχει κρίνει, πρώτον, στη σκέψη 71 της αποφάσεως αυτής, ότι οι **τιμές που είναι κατώτερες του μέσου μεταβλητού κόστους (το οποίο κυμαίνεται ανάλογα με τις παραγόμενες ποσότητες), πρέπει να θεωρούνται, κατ' αρχήν, ως καταχρηστικές, στον βαθμό που η εφαρμογή τέτοιων τιμών από κατέχουσα δεσπόμενη θέση επιχείρηση δεν εξυπηρετεί κανέναν άλλον οικονομικό σκοπό πλην του εκτοπισμού των ανταγωνιστών της. Δεύτερον, έκρινε, στη σκέψη 72 της ίδιας αποφάσεως, ότι οι κατώτερες του συνολικού κόστους τιμές που υπερβαίνουν όμως το μέσο μεταβλητό κόστος πρέπει να θεωρηθούν καταχρηστικές, όταν καθορίζονται στο πλαίσιο σχεδίου με σκοπό την εξαφάνιση ανταγωνιστή.**

▣ Από πού μπορεί να συνάγεται:

1. εσωτερικά έγγραφα εμπορικής πολιτικής
2. εγχειρίδια εκπαίδευσης
3. εκθέσεις αξιολόγησης υπαλλήλων
4. ηλεκτρονική αλληλογραφία μεταξύ των στελεχών

Αναφορά σε και διάκριση από τον αξιοκρατικό ανταγωνισμό – κανονικά αξιοκρατικός ανταγωνισμός ο ανταγωνισμός με βάση τις χαμηλότερες τιμές – ωστόσο μπορεί να είναι καταχρηστικός όταν έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα τον αποκλεισμό του (αποτελεσματικού ή –για την αξιολόγηση κάποιων τιμολογιακών πρακτικών εξίσου αποτελεσματικού-) ανταγωνιστή ο οποίος δεν μπορεί να ανταγωνιστεί τις στοχευμένες ή επιθετικές τιμές της δεσπόζουσας επιχείρησης.

Εξ αντικειμένου vs εκ του αποτελέσματος παραβάσεις

- ❑ «εξαρτώντας την ύπαρξη επιζήμιου για τον ανταγωνισμό αντικειμένου (του εξ αντικειμένου παράνομου της πρακτικής) από την απόδειξη του ότι η συμφωνία έχει δυσμενείς συνέπειες για τους τελικούς καταναλωτές, το Πρωτοδικείο πλανήθηκε περί το δίκαιο» [απόφαση ΔΕΚ της 06.10.2009, GlaxoSmithKline Services C-501/06 P]
- ❑ Κατά πάγια νομολογία, για να στοιχειοθετηθεί κατάχρηση δεν είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι η εξεταζόμενη πρακτική **είχε συγκεκριμένο αποτέλεσμα στις οικείες αγορές** - Αρκεί να αποδειχθεί ότι κατατείνει να περιορίσει τον ανταγωνισμό ή, ότι είναι ικανή ή μπορεί να έχει ένα τέτοιο αποτέλεσμα
- ❑ Η επιδίωξη αποκλεισμού δύναται να ενισχύσει το συμπέρασμα περί καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσεως, αλλά δεν αποτελεί προϋπόθεση για αυτό (απόφαση ΠΕΚ της 09.09.2009, Clearstream Banking AG κ.ά. κατά Επιτροπής, T-301/04))

Ευχαριστώ για την
προσοχή σας!

*

Ερωτήσεις